

УДК 347.2.2

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.1.44>

РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ КРИПТОВАЛЮТИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УГОРЩИНИ

Заборовський В.В.

*професор, доктор юридичних наук,
професор кафедри цивільного права та процесу
Ужгородського національного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5845-7535>*

Ревуцька І.Е.,

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Ужгородського національного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9033-2513>*

Заборовський В.В., Ревуцька І.Е. Регулювання ринку криптовалюти за законодавством Угорщини.

Стаття присвячена дослідженню питання регулювання ринку криптовалюти в Угорщині, нормативному закріпленню майнового права на криптовалютним цінностям. Проведено також порівняльний аналіз регулювання даного питання за законодавством ЄС та безпосередньо Угорщини. Тому що саме нормативна база і судові прецеденти на теренах ЄС складають основу для формування вже вітчизняної бази регулювання крипторинку Угорщини. Також важливим є наведення чіткого визначення Bitcoin та Blockchain як особливого виду речей у цивільному праві Угорщини. Особливу увагу автори приділили саме нововведенню у податковій сфері Угорщини.

Віртуальні валюти, а саме, криптовалюти і технологія, що стоїть за ними та постійний розвиток ставить перед законодавцем серйозний виклик. Завдання ще більше ускладнюється тим, що криптовалюти мають низку унікальних характеристик, які відрізняють їх одна від одної. Дослідження зосереджується на питаннях, пов'язаних з оподаткуванням, головним чином виходячи з норм чинного законодавства Угорщини.

Вивчення зовнішнього вигляду, концепції та соціального визнання грошей, презентації та детального аналізу кожної фінансової функції ведуть до аналізу у світ криптовалют. У статті також обґрунтовується, що кожен з платіжних документів у вигляді криптовалюти може виступати як цифрові валюти або не можуть виконувати грошові функції.

Особливу увагу приділялося при написанні статті саме цифровим грошам центрального банку які можуть революціонізувати, їх як цифрову форму законного платіжного засобу.

У наш час більшість держав (наприклад, Англія) проводить експерименти з цифровими грошима центрального банку для його впровадження. Теоретично цифрові гроші центрального банку можуть замінити традиційні гроші та платіжні послуги (напр. банківські рахунки, банківські вклади). Перевагою системи є те, що це зменшило б витрати на банківське фінансування, а також це нове для монетарної політики.

Регулювання цифрових грошей центрального банку стане одним із найважливіших питань у найближчі роки.

Через надзвичайну мінливість розглянутої сфери автори вважають важливим зазначити, що ця стаття може надати лише короткий та стислий виклад ситуацію щодо нормативного забезпечення та податкового регулювання ринку криптовалюти за законодавством Угорщини. І саме даний аналіз має позитивний фундамент для подальшого дослідження і порівняння з вітчизняною базою правового регулювання ринку криптовалюти за законодавством України.

Ключові слова: криптовалюта, майові права, законодавство Угорщини, банк, податки, біткоїн.

Zaborovskyy V., Revutska I. Regulation of the cryptocurrency market by legislation of Hungary.

The article is devoted to the study of the regulation of the cryptocurrency market in Hungary, the regulatory consolidation of property rights to cryptocurrency values. A comparative analysis of the regulation of this issue under the legislation of the EU and directly of Hungary was also carried out. Because it is the regulatory framework and court precedents on the territory of the EU that form the basis for the formation of the domestic framework for the regulation of Hungary's crypto market.

It is also important to clearly define Bitcoin and Blockchain as a special kind of thing in Hungarian civil law. The authors paid special attention to the innovation in the tax sphere of Hungary.

Virtual currencies, especially cryptocurrencies, and the technology behind them and their constant development pose a serious challenge to the legislator. The task is further complicated by the fact that cryptocurrencies have a number of unique characteristics that distinguish them from one another.

The study focuses on issues related to taxation, mainly based on the norms of the current legislation of Hungary.

A study of the appearance, concept and social acceptance of money, a presentation and a detailed analysis of each financial function lead to an analysis into the world of cryptocurrencies. The article also argues that each of the payment documents in the form of cryptocurrency can act as digital currencies or cannot perform monetary functions.

When writing the article, special attention was paid to digital money of the central bank, which can revolutionize it, as a digital form of legal tender.

Nowadays, most countries (for example, England) are experimenting with central bank digital money for its implementation. In theory, central bank digital money can replace traditional money and payment services (eg bank accounts, bank deposits). The advantage of the system is that it would reduce the cost of bank funding and it is also new for monetary policy.

Central bank regulation of digital money will be one of the most important issues in the coming years.

Due to the extreme volatility of the field under consideration, the authors consider it important to note that this article can only provide a brief and concise overview of the regulatory and tax regulation of the cryptocurrency market under Hungarian law. And this analysis has a positive foundation for further research and comparison with the domestic legal base of cryptocurrency market regulation under the legislation of Ukraine.

Key words: cryptocurrency, may rights, legislation of Hungary, bank, taxes, bitcoin.

Постановка проблеми. На сьогоднішньому етапі розвитку ринку криптовалюти є надзвичайно важливим її саме законодавче врегулювання. Ключове місце в даній проблемі займає саме формування визначення ключових термінів, які використовуються у сфері реалізації криптовалютних цінностей. Виникає потреба аналізу таких категорій як «біткоїн», «блокчейн» та решта, що щільно пов'язані із реалізацією своїх прав при здійсненні валютних операцій з віртуальними активами. Осмислення понятійних формувань та практики реалізації саме на теренах Європейського Союзу в загальному і Угорщини зокрема.

Метою статті є проведення комплексного дослідження практики формування законодавчого закріплення і регулювання ринку криптовалюти в Угорщині. Також проаналізовано безпосередній вплив нормативної бази ЄС, рішення Європейського суду на правове регулювання даного питання в Угорщині.

Вклад основного матеріалу. З моменту появи Bitcoin у 2009 році, окрім технологічного сектору, зростає інтерес до світу криптоактивів, який переживає надзвичайно динамічне зростання. Цей вибуховий розвиток добре відзначений кількістю криптоактивів, якими торгують на різних публічних торгових платформах (криптовібіржах) яких налічується понад 9500. Цифрова відкритість молодих поколінь і потреба в нових формах управління фінансовою кризою, а також зменшення використання готівки також можуть передбачати відкритість і довіру до цифрових грошей у суспільстві. Поширення глобальних методів оплати, що економлять готівку, вже заклало основу для широкого поширення глобальних цифрових платіжних засобів [3].

З іншого боку, вже зараз можна чітко стверджувати, що законодавчо необхідно створити правила новоствореного цифрового фінансового сектору. Системи саморегулювання та рекомендацій на кшталт «м'якого права» вже недостатньо, необхідно ще й розвивати законодавчу базу.

Якщо проект регулювання криптоактивів (MiCA) піде за графіком, суворе регулювання також чекатиме на ці інструменти з середини 2024 року [1].

Через свою специфічну природу криптоактиви не підпадають під регулювання, типове для фінансового сектора ЄС, тому європейські наглядові органи розробили регламент МіСА, який стосується ринків криптоактивів, які не класифікуються як інші регульовані продукти.

Нормативний текст було доопрацьовано 14 жовтня 2022 року, а його остаточне голосування та оголошення заплановано на I квартал 2023 року. Регламент набуває чинності на 20-й день після його публікації в Офіційному журналі ЄС і застосовується як загальне правило, причому положення, що стосуються стейблкоїнів, застосовуються з 12-го місяця після набрання чинності, тоді як правила, що стосуються постачальників послуг, повинні бути застосовується з 18-го місяця після цього [4].

Однією з важливих цілей ініціативи Комісії Європейського Союзу є підтримка інновацій і чесної конкуренції на крипто-ринку, для чого вона має намір створити нормативну базу для випуску крипто-активів і послуг, пов'язаних з крипто-активами.

Відповідно до точки зору Комісії, відсутність регулювання щодо криптоактивів може наражати споживачів та інвесторів на значні ризики, тому майбутнє регулювання має на меті забезпечити захист споживачів та інвесторів, цілісність ринку, а також може сприяти ефективне управління різними ризиками фінансової стабільності та грошово-кредитної політики, які виникають через широке використання криптоактивів на фінансових ринках.

За відсутності єдиного регулювання деякі країни-члени регулюють криптоактиви незалежно, що призводить до нормативної фрагментації в ЄС. Це, у свою чергу, спотворює конкуренцію на єдиному ринку та ускладнює розширення діяльності постачальників криптоактивів у вигляді транскордонних послуг у межах Союзу.

Тому 24 вересня 2020 року Комісія опублікувала пропозицію щодо ринків криптоактивів (Регламент Європейського парламенту та Ради щодо ринків криптовалют та внесення змін до Директиви (ЄС) 2019/1937, «МіСА»). МіСА є частиною більшого пакету заходів у рамках цифрової фінансової стратегії Комісії [2].

Метою МіСА є уніфікація правил щодо криптоактивів, їх емітентів, оферентів і постачальників послуг на європейському рівні, щоб зменшити ризики, що загрожують фінансовій стабільності, і забезпечити захист для інвесторів.

Сфера застосування МіСА охоплює лише ті криптоактиви, які не відповідають законодавству ЄС про фінансові послуги, напр. фінансовий інструмент, депозит або структурований депозит.

Регламент МіСА узгоджується з законодавством ЄС і формулює визначення щодо ринкової діяльності, пов'язаної з криптоактивами, відповідно до яких криптоактиви можна згрупувати в чотири категорії:

- *токен із посиланням на актив*: криптоактив (тип), який не є токеном електронних грошей і прагне підтримувати стабільну вартість за допомогою кількох фіатних валют (законний платіжний засіб, виданий центральним банком країни), продуктів обміну товарами або стосується вартість криптоактиву або їх комбінації;
- *токен електронних грошей* (токен електронних грошей) (токен, пов'язаний з активом, і токен електронних грошей разом: стейблкоїн): криптоактив (тип), головною метою якого є використання як засобу обміну, а він стосується лише вартості однієї фіатної валюти;
- *токен користувача* (токен утиліти): криптопристрій (тип), який надає доступ до продукту або послуги емітента та приймається лише емітентом відповідного токена. Такими можуть бути напр. токенизований ваучер або абонемент на фітнес. За загальним правилом, вони звільняються від зобов'язань щодо підготовки білого документа, що міститься в МіСА;
- *загальні криптоактиви*: сюди входять усі криптоактиви, які не є ані активами, ані токенами електронних грошей, напр. біткойн [2].

Саме цей законопроект поживає внутрішній ринок, оскільки він принесе продукцію ширшій громаді. Безсумнівно знайдуться ті, хто захоче отримати прибуток, тому бажано (як і перед будь-яким інвестуванням) ретельно вивчити компанію та продукти, перш ніж інвестувати.

Внутрішньому дотриманню директиви ЄС служить закон про ринок криптоактивів, проект якого уряд подав на громадські консультації з терміном виконання до 7 березня [4]. Положення, яке в принципі набуває чинності з 30 червня, робить Національний банк Угорщини наглядовим органом. І саме це є кроком держав-членів ЄС, включаючи Угорщину, може ще більше підвищити довіру окремих осіб та установ до криптоактивів, а також викликати ще один вражаючий приплив капіталу.

Уряд Угорщини оприлюднив проект закону про ринок криптоактивів для соціальних консультацій, висновки щодо якого Міністерство національної економіки очікує до 7 березня. Як зрозуміло з офіційного обґрунтування, метою пропозиції є відповідність правовим актам ЄС. Закон охоплює випуск криптоактивів в Угорщині, їх пропозицію як частину публічної пропозиції та введення їх у торгівлю, надання криптоактивів в Угорщині, а також виконання завдань нагляду, пов'язаних із цією діяльністю. Відповідно до нормативного тексту цей закон має набути чинності 30 червня 2024 року [5].

Угорський проект закону ґрунтувався на регламенті ЄС про ринки криптоактивів (MiCA – англійською Markets in Crypto-Assets Регулювання), за який нарешті проголосували в травні минулого року після кількох років підготовчої роботи та низки переговорів.

Даний законороект є першим всеосяжним законодавством ЄС на рівні Євросоюзу, яке обрамлює функціонування галузі. Крім того, передачу криптоактивів зробили більш прозорою, щоб, згідно з наміром законодавців, вона відповідала принципам боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму.

Наступним на що було звернено увагу це нововведення які стосуються саме оподаткування доходів та діяльності на криптовалютних ринках.

Однією з найбільших новацій ухвалених і анонсованих наприкінці 2023 року податкових змін стало запровадження т.зв. оподаткування доходів від криптоактивів. Після різких коливань цін у 2023 році ціни на найвідоміші криптоактиви останнім часом значно зросли, тому багато угорських осіб можуть отримати прибуток або навіть серйозні збитки. Наближаючись до кінцевого терміну подання податкової декларації у 2023 році, варто відновити угорські правила оподаткування криптоактивів [1].

Не вдаючись у деталі, безперечно варто згадати, що отримання доходу, пов'язаного з криптоактивами, – це в першу чергу майнінг (комп'ютер користувача перевіряє та підтверджує транзакції, які очікують підтвердження, приєднуючи їх до блокчейну, за що система отримує криптоактив через певні проміжки часу в обмін), і це відбувається у формі торгівлі, і біткойн (฿) є, мабуть, найвідомішим (але далеко не єдиним) видом криптоактивів.

Закон Sja, що регулює оподаткування криптовалют CXVII 1995 р. про прибутковий податок з фізичних осіб. Закон (далі: Закон Sja), прибуток від операції, отриманий на основі операції, здійсненої з криптоактивом, укладеною приватною особою (дохід, зменшений, серед іншого, на підтвердженні витрати поточного року), вважається дохід від транзакції, здійсненої з криптоактивом, відносно даного податкового року [6].

Тому, з одного боку, положення поширюється лише на приватних осіб, з іншого боку, податковий рік (який майже у всіх випадках збігається з календарним) відіграє важливу роль як часовий інтервал. Закон Sja також визначає концепцію самого криптоактиву, згідно з яким це цифрове представлення вартості або прав, які можна передавати та зберігати в електронному вигляді за допомогою технології спільної книги або подібної технології.

Спосіб придбання криптоактиву не має значення з податкової точки зору на відміну від попередніх, згідно з правилами, що діють з 2022 року, спосіб придбання криптоактиву взагалі не має значення: майнінг і торгівля підпадають під однакову оцінку (у зв'язку з цим хочемо зазначити, що на початку 2024 року на фондовий ринок виведено багато так званих ETF, заснованих на біткойнах, а торгівля ними дозволена в Сполучених Штатах Америки), ставки, інвестиції та еквайринг як компенсація.

У той же час, надзвичайно важливо, щоб оподатковувана транзакція відбувалася лише тоді, коли криптоактив залишав віртуальний простір, тобто його обмінювали на фіатні гроші (наприклад, євро або долари США) або інші товари.

Як ми вже згадували, відповідно до Закону Sja, прибуток від транзакції, отриманий у податковому році, вважається доходом від транзакції, виконаної з криптоактивом. Подібно до методу, який використовується для доходів від операцій на контрольованому ринку капіталу, тут також може бути використаний інститут податкового вирівнювання. Це означає, що збиток (криптоактиву) попередніх років можна використовувати протягом двох податкових років (коли підтверджені витрати перевищили суму доходу або були понесені лише витрати).

Оскільки дохід від криптоактивів вважається окремим оподатковуваним доходом, податкова база та податкові зобов'язання такого доходу не можуть бути зменшені на будь-яку податкову базу чи податкову знижку (наприклад, сімейну знижку чи знижку для осіб віком до 25 років).

Висновки. Таким чином, проаналізувавши вищевикладене, бачимо, що Міністерство національної економіки Угорщини винесло на суспільне обговорення проект закону про ринок криптоактивів, який суттєво регулюватиме майбутню торгівлю цифровими інвестиційними інструментами. Найбільш вражаючою зміною є те, що після прийняття законодавства та набуття ним чинності угорські банки також зможуть пропонувати криптоактиви своїм клієнтам. Відповідно до пропозиції, Національний банк Угорщини буде національним органом, який наглядатиме за криптоактивами.

Європейський парламент схвалив Закон про крипторинки (MiCA). Це перший у світі комплексний набір правил, спрямованих на регулювання індустрії криптовалют. За рішенням парламенту положення проекту можуть бути введені в закон вже у 2024 році.

Серед іншого, він встановлює вимоги щодо прозорості, розкриття інформації, ліцензій та транзакцій.

Тепер постачальники послуг будуть нести відповідальність, якщо вони втратять криптовалюту інвесторів. Правила вимагатимуть від платформ інформувати споживачів про ризики, пов'язані з їх діяльністю. Продаж нових токенів також підлягатиме регулюванню.

Європейське управління цінних паперів і ринків (ESMA) матиме повноваження втрутитися та заборонити або обмежити криптоплатформи, якщо вони не захищають належним чином інвесторів або загрожують цілісності ринку чи фінансовій стабільності.

Законодавство MiCA також спрямоване на вирішення екологічних проблем, пов'язаних з криптоіндустрією. Він вимагає від компаній розкривати інформацію про споживання енергії та вплив на навколишнє середовище цифрових пристроїв, які вони пропонують.

Також зменшиться анонімність, пов'язана з переказом криптовалют. Регламент застосовує так зване «правило подорожей» до крипто-транзакцій, яке з метою боротьби з відмиванням грошей вимагає від фінансових підприємств перевіряти, записувати та розкривати інформацію про відправника та одержувача.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32023R1114&pk_campaign=todays_OJ&pk_source=EURLEX&pk_medium=TW&pk_keyword=Crypto%20assets&pk_content=Regulation&pk_cid=EURLEX_todaysOJ.
2. Opinion of the European Central Bank of 19 February 2021 on a proposal for a regulation on Markets in Crypto-assets, and amending Directive (EU) 2019/1937 (CON/2021/4) 2021 / C. 152/01. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:52021AB0004>.
3. Opinion of the European Economic and Social Committee on: Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on Markets in Crypto-assets, and amending Directive (EU) 2019/1937 (COM(2020) 593 final – 2020/0265 (COD)) – Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on a pilot regime for market infrastructures based on distributed ledger technology (COM(2020) 594 final – 2020/0267 (COD)). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12016P%2FTXT>.
4. Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on Markets in Crypto-assets, and amending Directive (EU) 2019/1937 COM(2020) 593 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0593#document2>.
5. Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets, and amending Regulations (EU) № 1093/2010 and (EU) № 1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937 (Text with EEA relevance). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32023R1114>.
6. Törvény a személyi jövedelemadóról 1995. évi CXVII. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99500117.tv>.